

Inspirationsmateriale

Det gode undervisningsmiljø

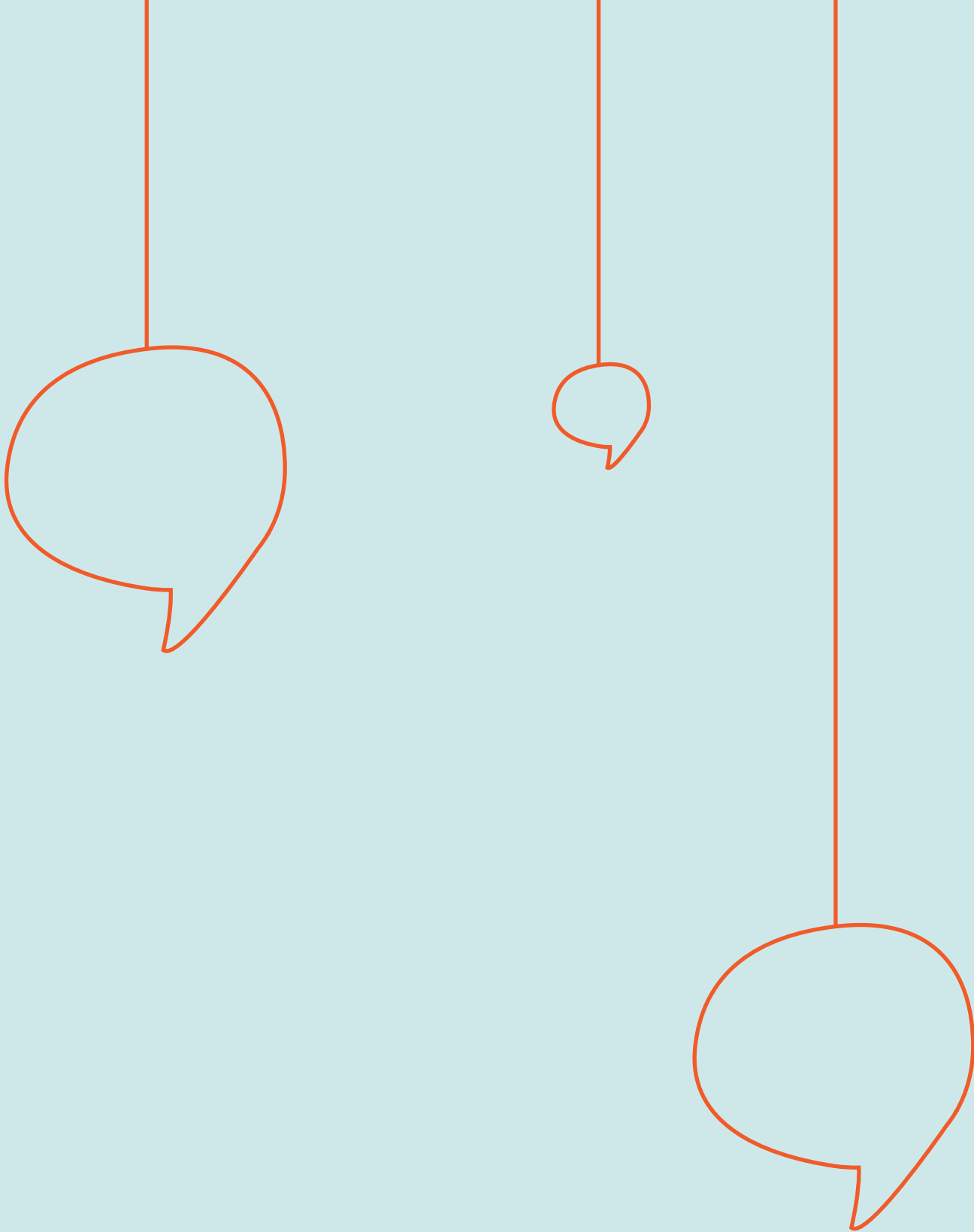
– på afstand

dansk
center for
undervisningsmiljø
viden til praksis

Indhold

Forord.....	3
Sådan gjorde vi	4
Praksismetoder	5
Undervisningens struktur og rammesætning.....	5
Trivsel og fællesskaber	13
Medbestemmelse og elevinvolvering	22
Generelle anbefalinger.....	27
Til ledere	27
Til lærere	28
Til elever	29

Forord

FAKTABOKS

Dette materiale er en del af projektet *Veje til det gode undervisningsmiljø på afstand*, som er finansieret af Region Midtjyllands Uddannelsespulje. Projektet gennemføres i et partnerskab mellem Randers Statsskole, Mercantec Viborg (EUX Handelsskolen), Aarhus Tech (GYM), Aarhus Tech (EUD) og Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM).

Alle elever har ret til et godt undervisningsmiljø, også når undervisningen foregår som virtuel fjernundervisning fremfor fysisk klasse- og holdundervisning.

I 2020 blev samtlige danske ungdomsuddannelser sat på en prøve. Undervisningen og skolehverdagen som eleverne, lærerne og lederne kendte den, blev vendt på hovedet. De skulle ikke længe-re mødes i værkstedet eller sidde sammen i klasselokalet. I stedet skulle de være sammen hver for sig i virtuelle klasserum under en verdensomspændende pandemi. Undervisningen skulle modtages på afstand, og under vilkår, som var ukendte.

Den undervisning, som har fundet sted, har i høj grad beroet på undervisere og elevers evner til at tilpasse sig. Det har været udfordrende. Det har været drænende. Det har været ensomt og demotiverende. Men det har også givet tid til fordybelse. Det har givet ro. Det har givet fleksibilitet. For nogle elever har det sågar været et kærkomment pusterum. De er sluppet for unødigt pres for at skulle mødes. De har siddet i trygge rammer hjemme.

Året hvor verden blev vendt på hovedet, har således givet mange oplevelser, erfaringer og perspektiver på virtuel undervisning. Ungdomsuddannelsernes ledere, lærere og elever har på egen krop erfaret, hvad der skal til, men også hvad der ikke skal til, for at understøtte læring, udvikling, trivsel og dannelse på afstand.

Det er de erfaringer, vi ønsker at fokusere på i dette inspirationsmateriale. Vi har forsøgt at indfange og samle ledere, lærere og elevers perspektiver, oplevelser og erfaringer i et praksisnært og konkret materiale, som kan vise, hvordan vi kan understøtte det gode undervisningsmiljø på afstand. Det sker ved at videreformidle gode eksempler, metoder og anbefalinger opsamlet gennem interviews og workshops med både elever, lærere og ledere.

Inspirationsmaterialet udspringer i særlig grad, af den tid det er blevet til i. Det er vores ambition, at materialet kan inspirere til og understøtte det virtuelle undervisningsmiljø under den fortsatte nedlukning i 2021 samt når verdenen igen er normaliseret. For selv om COVID-19 forsvinder, vil fjernundervisning fortsat være en del af ungdomsuddannelserne i Danmark.

Sådan gjorde vi

INDSAMLING OG UDVIKLING

På hver af skolerne i projektet har vi afholdt indledende fokusgruppeinterviews med lærere og elever. Derudover har vi holdt et samlet fokusgruppeinterview med ledelsespersoner fra hver af de pågældende uddannelsesinstitutioner. Fokusgruppeinterviewene skulle for det første bidrage til vidensdeling mellem henholdsvis lærere og ledere. For det andet skulle de bidrage til at skærpe inspirationsmaterialets indhold ved at afdække, hvilke udfordringer elever, lærere og ledere har oplevet i forbindelse med at modtage undervisning på afstand. Ved at sætte fokus på udfordringerne i interviewene, blev det også tydeligt, hvor der skulle konkrete løsninger til ved hjælp af konkrete metoder og anbefalinger.

Der er blevet afholdt en udviklingsworkshop per institution i projektets partnerskab. Formålet var for det første at bidrage til vidensdeling på tværs af fagprofessionelle, og dernæst at få lærere og ledere til sammen at udvikle konkrete og praksisnære metoder og anbefalinger inden for de tre tematikker. Metoderne kunne enten være videreudvikling af konkrete erfaringer og metoder, de fagprofessionelle selv har praksiserfaring med, eller nyudvikling af metoder, som ligeledes har afsæt i praksiserfaringer, men som de ikke endnu ikke har afprøvet.

TRE TEMATIKKER

På tværs af interviewene med elever, lærere og ledere er nedenstående tre tematikker dukket frem i vores vidensindsamling.

- 1 Undervisnings struktur og rammesætning
- 2 Trivsel og fællesskaber
- 3 Medbestemmelse og elevinvolvering

De tre tematikker danner afsæt for de følgende praksismetoder til arbejdet med at skabe gode undervisningsmiljøer på afstand.

Praksismetoder

Med afsæt i de tre tematikker fra forrige afsnit vil vi på de følgende sider præsentere en række konkrete praksisnære metoder til at skabe det gode undervisningsmiljø på afstand. De tre tematikker skal dog ikke ses som isolerede søjler. En del af metoderne har betydning for og indvirkning på flere områder i forhold til at styrke undervisningsmiljøet på afstand. F.eks. kan en metode sagtens bidrage til både øget struktur og rammesætning og samtidig styrke elev-fællesskabet.

Undervisningens struktur og rammesætning

I fokusgruppeinterviewene fremhæver både elever, lærere og ledere vigtigheden af gode rammer for strukturering af undervisningen. I den forbindelse bliver det i særlig grad fremhævet, at man bør tilrettelægge onlineundervisningen med blik for variation, struktur, feedback og gruppearbejde. Alle sammen vigtige elementer i forhold til at sikre elevernes trivsel, motivation og faglige fællesskab. Det er elementer, der er kendt fra den fysiske undervisningsdag, men fremhæves altså som helt centrale for at understøtte det gode undervisningsmiljø på afstand.

Struktur og rammer bidrager til at skabe tydelige læringsmål for eleverne og skabe en overskuelig undervisningsdag. Variation i onlineundervisningen, herunder gruppearbejde, giver mulighed for at skabe alternative læringsrum, der kan bidrage til afveksling og inddragelse af alle elever. Kontinuerlig feedback bidrager til at sikre elevernes oplevelse af kompetence og faglig udvikling. Det bidrager samtidig til at mindske det pres, man som elev kan føle, når man er på afstand af sin klasse/hold og sin underviser, og bliver i tvivl om i hvilken grad man lærer det der forventes.

I det følgende præsenterer vi 7 metoder til arbejdet med at skabe struktur og rammer for undervisningen.

- 1 **Formativ feedback**
- 2 **Elev-elev evaluering**
- 3 **Selv-evaluering**
- 4 **Videofeedback med screencast**
- 5 **Ud i det fri med Video-Log**
- 6 **Podcast-hjørnet**
- 7 **Den strukturerede lektion**

Formativ feedback

FORMÅL

→ At give formativ feedback, som understøtter elevernes læring.

FORBEREDELSE

Lærer:

Som forudsætning for den formative feedback, skal læreren forud for undervisningen have opstillet klare mål. Læreren skal forberede, hvordan den formative feedback skal gives og hvor ofte.

Inddel eleverne i grupper på forhånd med hensyntagen til faglige og sociale kompetencer.

SÅDAN GØR DU

- Feedup (hvor er jeg på vej hen): Præsenter eleverne for en tydelig ramme-sætning, herunder mål for lektionen, så der skabes klarhed over, hvilke opgaver, de skal løse og hvordan.
- Eleverne arbejder selvstændigt på opgaven i første del af lektionen
- Eleverne mødes i forudbestemte grupper og diskuterer deres besvarelser
- Feedback (hvordan klarer jeg mig ift. de opstillede mål): Læreren besøger grupperummene på skift. Gruppen fremlægger deres besvarelse og får herefter feedback på, hvor langt de er fra målet.
- Feed forward (hvor skal jeg videre hen i læreprocessen) Eleverne samles i plenum. Læreren opsummerer lektionen og peger frem mod det næste mål.

OBS: vær opmærksom på at denne metode også kan bruges, hvor fokus for feedbacken er på opgaveprocesniveau (arbejdsproces og metoder) og på selvreguleringsniveau (selvstændighed, velholdenhed, selvdisciplin).

Lav evt. en tidsplan for, hvornår den formative feedback skal gives og hvor ofte den skal gives.

Elev-til-elev evaluering

FORMÅL

- At elevernes afleveringer bliver evalueret af andre elever på baggrund af underviserens rammer og kriterier.
- At skabe en bedre forståelse for elevernes egne kompetencer, når de skal rette en andens opgave.

FORBEREDELSE

Lærer:

Udarbejd en opgave og opstil kriterier for, hvad målene for opgaven er (og dermed hvad der skal evalueres i forhold til).

Elev:

Eleven skal have lavet opgaven inden lektionens start.

SÅDAN GØR DU

- Læreren fordeler eleverne to og to i grupperum.
- Eleverne i grupperne sender opgaven de har lavet derhjemme til hinanden og evaluerer på baggrund af underviserens kriterier. Afsæt bestemt tid til hver evaluering.
- Eleverne gennemgår evalueringen for hinanden.
- Eleverne retter i deres egen opgavebesvarelse.
- Eleverne uploader opgaven til læreren.

Selv-evaluering

FORMÅL

- At give feedback med henblik på selvevaluering.
- At eleverne bliver i stand til at vurdere, i hvor høj grad opgavebesvarelsen er fyldestgørende.

FORBEREDELSE

Lærer:

Forbered en konkret opgave og en video, der viser hvordan man løser opgaven.

SÅDAN GØR DU

- Præsenter timens struktur og tydeliggør formålet med dagen og med gruppe-arbejdet (fokus på forståelse og processen).
- Eleverne sendes i grupper og påbegynder arbejdet med opgaven.
- Når der er 30 min. tilbage af undervisningen, samles i klasserum, hvor de ser den video, som læreren har forberedt.
- Herefter skal eleverne sidde individuelt og rette deres egne opgaver ud fra den video de lige har set.
- Eleverne uploader deres rettede opgave til lærer.

Videofeedback med screencast

FORMÅL

- At eleverne får praktisk og mundtlig feedback på deres opgaver, dermed kan eleverne bedre forstå rettelserne og hjælpe sig selv videre.

FORBEREDELSE

Lærer:

Installer programmet til at lave screencast, f.eks. ScreenRec.

SÅDAN GØR DU

- Optag din skærm med lyd via screencast, når du skal rette elevernes opgaver.
- Forklar mundtligt dine skriftelige rettelser imens du retter opgaven.
- Upload screencastet til eleverne når de skal have svar og rettelser på deres aflevering.
- Bed eleverne om at uploade en video med dem selv, hvor de fortæller om 3 ting de tager med sig fra rettelserne.

Ud i det fri med Video-log

FORMÅL

- At variere undervisningen for at fastholde elevernes motivation.
- At nå ud til flest mulige elever ved at variere aktiviteterne i skoledagen.

FORBEREDELSE

Lærer:

Forbered lektionsplan

Elever:

Eleverne skal forberedes på, at de skal ud af huset – så de skal være påklædt og medbringe papir, blyant og telefon.

SÅDAN GØR DU

- Start fælles i et klasserum, hvor program for lektionen præsenteres.
- Læreren holder oplæg om emnet.
- Eleverne sendes ud med opgaver, der er relevant for fag og opgave. F.eks.:
 - Beregn en hældning på naboens tag.
 - Tag billede af butiksdækoration og beskriv virkemidler.
 - Diskuter en novelle to og to på walk and talk med facetime.
 - Observer en tankstation og kom med bud på kloaksystemet.
- Eleverne optager en videolog med deres telefon under deres tur og opgaveløsning.
- Eleverne lægger deres video ind i det fælles klasserum/chatten.
- Opsamling i plenum på opgaven når eleverne er kommet hjem eller alternativt fra det sted de er udenfor.
- Evaluering de sidste 5-10 min: eleverne skriver i chatten tre ord om hvad de har lært i dag.
- Opgave til næste gang: Se hinandens film.

Podcast-hjørnet

FORMÅL

- At variere undervisningen for at fastholde elevernes motivation.
- At nå ud til flest mulige elever ved at variere aktiviteterne i skoledagen.

FORBEREDELSE

Lærer:

Inddel klassen i grupper.

Lav spørgsmål, hvis der skal afsluttes med en quiz.

SÅDAN GØR DU

Forskellig brug af podcast

Eks. 1

Lyt til en podcast

- Eleverne lytter under gåtur til en podcast, der er relevant i faget.
- Eleverne samles i plenum.
- Læreren laver quiz om emnet.

Eks. 2

Lav din egen podcast

- Snak med eleverne om, hvad en podcast er.
- Præsenter optageprogram.
- Eleverne får konkret opgave, f.eks: Forklar et begreb, forklar et forsøg, lav en analyse.
- Eleverne inddeles i grupper.
- Eleverne laver research (f.eks. i fælles dokument, så læreren kan give feed-back undervejs).
- Eleverne skriver manuskript til indtaling af podcast.
- Eleverne vælger en eller flere oplæsere og indtaler podcasten.
- Eleverne afleverer ved at uploade podcasten.
- Eleverne lytter til hinandens podcasts, mens de går en tur.

Den strukturerede lektion

FORMÅL

- At sikre klare rammer og struktur for undervisningen når den foregår på afstand, så eleverne ved, hvad de kan forvente.

FORBEREDELSE

Lærer:

Lav en lektionsplan, for de kommende uger. Overvej om du skal nedjustere i de faglige mål.

SÅDAN GØR DU

- Ved den første lektion med virtuel undervisning: Bryd undervisningsplanen ned i overskuelige mål og del forløbet med eleverne på skift, herunder hvor-når der ligger afleveringer. Alternativt kan du lave en optagelse og sende til eleverne.
- Lav en oversigt til eleverne, der beskriver hvordan og hvornår de kan forvente at få feedback, og i hvilke tidsrum de kan få hjælp.
- Ved lektionsstart: Gør det klart, hvor I er kommet til i programmet, og stil skarpt på, hvad dagens mål er. Gør det klart, hvilke opgaver der skal løses, og del dagens struktur med eleverne på skrift.
- Eleverne arbejder ud fra dagens struktur.
- Timen afsluttes i plenum: Hvad har vi arbejdet med i dag, hvilke mål har vi nået og hvad er planen for næste lektion?
- Eleven bruger 5 minutter på at nedskrive, hvad de har lært i lektionen og sender det til læreren

Trivsel og fællesskaber

Tilhørsforholdet til skolen og kammerater kommer under pres, når undervisningen foregår på afstand, og både elever, lærere og ledere har igennem fokusgruppeinterviews peget på fællesskab og trivsel, som et vigtigt opmærksomhedspunkt. Der peges i særlig grad på betydningen af elev-elev relationer, elev-lærer relationer og støtte af sårbare elever som grundlæggende for trivslen i klassen.

I det følgende præsenterer vi 7 metoder til arbejdet med trivsel og fællesskaber i fjernundervisning.

- 1 Kender du typen
- 2 Fællessang
- 3 Trivselssamtaler
- 4 Trivselspil med podcast
- 5 Social og faglig støtte
- 6 Online frokost
- 7 Klassekultur i gruppearbejde

Kender du typen

FORMÅL

- At skabe relationer mellem lærer og elever, der bidrager til at skabe større tillid og kendskab til hinanden.
- At gøre det muligt at have en mere fri kommunikation, der også højner fagligheden.

FORBEREDELSE

Lærer:

Læreren danner grupper á 4 elever (Inddeles på tværs af sociale relationer).

Læreren skal forberede en quiz om sig selv på Kahoot, samt lave en tilhørende video. I videoen sættes rammerne for opgaven. I videoen kan der f.eks. spørges; "Hvad tror I der er mest af herinde i køleskabet bag mig?" – inde i Kahoot quizzen ligger svarmulighederne til spørgsmålet; er det 1) mælk eller 2) cola? Læreren skal turde vise lidt anderledes sider af sig selv, f.eks. vasketøj, køleskabsindhold mv. i sin 'kender du typen' intro-video.

SÅDAN GØR DU

- I de sidste 20 min af et modul bliver eleverne præsenteret for lærerens video og skal gætte på de tilhørende spørgsmål.
- Til næste lektion skal eleverne gøre det samme. Læreren beskriver formålet med opgaven og inddeler dem i de på forhånd bestemte grupper, samt giver dem lektien for.
- Lektien: Til næste lektion skal hver elev have lavet sin egen quiz og video, som skal være klar til at vise.
- 2. lektion: Eleverne går i 4-mandsgrupper og præsenterer video og quiz for hinanden.

Fællessang

FORMÅL

→ At samles om noget sjovt, der bidrager til at løsne op og grine sammen.

FORBEREDELSE

Lærer:

Beslut på forhånd 1-2 sange som klassen skal synge som morgenfællessang. Det er også en mulighed, at eleverne selv ønsker en sang.

SÅDAN GØR DU

- Start morgenen med at alle har kamera og mikrofon tændt.
- Læreren deler sin skærm med teksten til den sang der skal synges.
- Fællessang.
- Optag eventuelt fællessangen og afspil den senere på dagen når eleverne har brug for at få et smil på læben.

OBS: Det er umuligt at synge synkront f.eks. på teams, så det er en aktivitet der giver et godt grin.

Trivselssamtaler

FORMÅL

- At styrke lærernes blik for elevernes trivsel, så der kan følges op på enkelte elevers mistrivsel.
- At styrke lærer-elev relationen og skabe en fornemmelse af tilhørsforhold for eleven.

FORBEREDELSE

Lærer/Team:

Teamet fordeler klassens elever mellem sig. Der udformes evt. en kort spørgeguide til lærerne, så man sikrer, at det ikke kun bliver en faglig snak. Heri kan der stå eksempler på spørgsmål eller temaer, man skal igennem.

SÅDAN GØR DU

- Lærerne kontakter eleverne, f.eks. skriftligt, og aftaler et tidspunkt for samtalen.
- Der afholdes samtale med skærm på. Læreren tager noter og følger op. (Skal der informeres om noget i klassekonferencen, så husk at få elevernes accept. Skal studievejleder eller sps-vejleder inddrages? Skal forældre inddrages?)
- Gentag hver 14. dag og følg op på det i snakkede om sidst – det kan være eventuelle aftaler – eller en konstatering af om man har fået det bedre eller dårligere siden sidst.

Trivselsspil med podcast

FORMÅL

→ At styrke elev-elev relationen

FORBEREDELSE

Lærer:

Deler klassen i grupper på to. Vælger trivselsemne eleverne skal arbejde med f.eks. ensomhed, præstationskultur, studiekompetence.

Elever:

Som forberedelse til lektionen skal eleverne i tomandsgrupperne finde en podcast om det valgte emne.

SÅDAN GØR DU

- Eleverne arbejder i par med at lave spørgsmål til den podcast de har valgt. Spørgsmålene må ikke være kryptiske eller urimelige og skal være på skrift.
- Eleverne går sammen i grupper på 4 – 2 par i hver gruppe.
- Nu skal hvert par lytte til den podcast som det andet par har valgt.
- Herefter går spillet ud på, at man stiller hinanden spørgsmål til den podcast man har valgt. Kan de andre svare på spørgsmålene får de point, og kan de ikke svare, så får man selv point.
- Klassen samles i plenum, hvor grupperne fremlægger resultatet og der kåres evt. en vinder.

Social og faglig støtte

FORMÅL

- At give støtte til de sårbare elever, der ikke i forvejen ikke modtager SPS støtte.

FORBEREDELSE

Lærer:

Eleverne i klassen gennemgås i teamet for at finde frem til de elever, hvor det vurderes, at der er behov for ekstra social eller faglig støtte under hjemsendelse.

SÅDAN GØR DU

- Læreren kontakter de elever, der vurderes at have brug for ekstra faglig eller social støtte.
- Læreren taler med eleven om, hvilke udfordringer eleven har ift. at arbejde hjemmefra.
- Sammen med eleven lægges en plan, der kan indeholde følgende:
 - Telefonisk kontakt til eleven i et aftalt interval
 - Kontakt til elevens forældre
 - Inddragelse af skolens vejleder/mentor
 - Aftale om, hvornår og hvordan eleven kan kontakte læreren ved udfordringer.
 - Hjælp til at strukturere skoledagen (hvor meget skal eleven f.eks. nå hver dag).
- Eleven kobles evt. sammen med en anden elev fra klassen i en tutorordning.

Online frokost

FORMÅL

- At bidrage til at fastholde et socialt aspekt i skoledagen, og styrke hold- eller klassefællesskabet.

FORBEREDELSE

Lærer:

Underviseren orienterer klassen om tiltaget. Det besluttet om det skal være dagligt eller f.eks. 3 gange om ugen.

SÅDAN GØR DU

- Læreren inddeler eleverne i grupper af 3-4 elever.
- Læreren opretter grupperum i f.eks. teams eller zoom.
- Eleverne holder deres frokostpause i grupperummet på et fastlagt tidspunkt.
- Efter en uge laves der nye grupper.

Klassekultur i gruppearbejde

FORMÅL

- At få en respektfuld klasserumskultur ifm gruppearbejde, med samme regler på tværs af fag.

FORBEREDELSE

Lærer:

Forberede et oplæg om klasserumskulturen ifm. gruppearbejde.

Elever:

Forbereder 10 spørgsmål til deres klassekammerater, hvor omdrejningspunkter er det gode virtuelle gruppearbejde.

F.eks.

- Hvor mange elever synes du der skal være i en gruppe?
- Skal kameraet være tændt, når vi har gruppearbejde?
- Kan man ligge i sin seng, når man har gruppearbejde?

SÅDAN GØR DU

- Læreren holder kort oplæg om vigtigheden af en god kultur ifm. gruppearbejde, og eleverne kommer med input.
- Eleverne inddeles i grupper på 3.
- Eleverne skiftes til at stille hinanden de spørgsmål de har forberedt hjemme.
- Gruppen bliver enige om deres 3 vigtigste pointer.
- På klassen: Grupperne præsenterer deres pointer.
- Klassen bliver enige om, hvilke regler de gerne vil have for klasserumskulturen ifm. gruppearbejde.

Medbestemmelse og elevinvolvering

Vi er blevet opmærksomme på vigtigheden af at styrke elevernes medbestemmelse og elevinvolvering, for at sikre et godt undervisningsmiljø på afstand. Det er ikke blevet formuleret direkte i de afholdte interviews, men er medtaget som tematik, da flere af de udfordringer der er dukket op, kalder på øget elevinddragelse og en inddragelse af elevernes perspektiv. Ved at øge elevernes medbestemmelse og involvere dem yderligere i tilrettelæggelsen af undervisningen og rammerne for undervisningen, vil man som underviser understøtte at eleverne aktiveres og engageres yderligere.

I det følgende præsenteres fire metoder til arbejdet med medbestemmelse og elevinvolvering i fjernundervisning

- 1 Feedback på undervisning med Mentimeter
- 2 Medbestemmende på rammer
- 3 Elevernes perspektiv
- 4 Elevfeedback med podcast

Feedback på undervisningen med Mentimeter

FORMÅL

→ At give eleverne medbestemmelse ift. undervisningens indhold.

FORBEREDELSE

Lærer:

Forbered en afstemning i f.eks. Mentimeter med max 5 spørgsmål til at evaluere timen. Mentimeter er et værktøj til at samle input fra eleverne i et fælles dokument, ligesom man kan lave afstemninger.

SÅDAN GØR DU

- I slutningen af hver lektion (ca. 10 min før) samles alle i klasserummet.
- Eleverne besvarer spørgsmålene i Mentimeter.
- Læreren bruger besvarelsenerne til at tilpasse næste lektion på baggrund af elevernes input.

Medbestemmende på rammer

FORMÅL

- At involvere eleverne ved at give dem mulighed for medbestemmelse ift. undervisningens rammer.

FORBEREDELSE

Lærer:

Forbered en oversigt over, hvad eleverne skal igennem i forløbet, herunder hvor mange opgaver der skal afleveres.

SÅDAN GØR DU

- Præsenter eleverne for oversigten over undervisningen.
- Inddrag eleverne ved at spørge ind til deres tid og arbejdspress, herunder om mængden af opgaver, og om de virker på en virtuel platform.
- Inddrag eleverne i tidsstyringen af afleveringerne: Fortrækker eleverne f.eks. at aflevere flere små opgaver eller én større opgave med flere elementer?
- Få elevernes input og idéer til hvordan undervisningen kan struktureres. Er der noget de synes fungerer særligt godt, eller er særligt udfordrende ved undervisningen?

Elevernes perspektiv

FORMÅL

→ At eleverne kommer på banen ift. at beskrive "*den gode online undervisningsdag*".

FORBEREDELSE

Lærer:

Inddele eleverne i grupper. Lave spørgsmål eleverne skal svare på i gruppearbejdet.

SÅDAN GØR DU

- Lektionen startes i plenum. Kort oplæg om formålet med lektionen.
- Eleverne inddeles i grupper.
- I grupperne udveksler eleverne deres erfaringer med "den gode virtuelle undervisningsdag" ud fra lærerens spørgsmål.
- Grupperne udarbejder en beskrivelse af, hvad de mener en god virtuel undervisningsdag er. Både fagligt og socialt.
- Opsamling i plenum hvor grupperne præsenterer deres bud på en god virtuel undervisningsdag.
- Læreren trækker de vigtigste pointer frem fra gruppernes oplæg, og bruger dem efterfølgende i planlægningen af undervisningen og undervisningsdagen.

Elevfeedback med podcast

FORMÅL

- At give eleverne mulighed for at give en tilbagemelding på, hvordan det går i et enkelt fag eller generelt

FORBEREDELSE

Lærer:

Forbered en række spørgsmål eleverne skal svare på, f.eks.

- Hvad husker du bedst fra i dag?
- Hvad var svært?
- Beskriv din motivation for faget?

SÅDAN GØR DU

- Eleverne indtaler en kort podcast, hvor de evaluerer dagen ved at svare på de udleverede spørgsmål.
- Læreren lytter til de forskellige podcasts og får en fornemmelse af, hvordan det går, og hvor der er opmærksomhedspunkter til den videre undervisning.
- I næste lektion præsenterer læreren hovedpunkterne i elevernes tilbagemelding.

Generelle anbefalinger

Anbefalingerne i dette afsnit skal ikke ses som en færdig to-do-liste, men mere som generel inspiration og supplement til skolens arbejde med at skabe og optimere et godt undervisningsmiljø på afstand.

Materialet her henvender sig primært til ledere og lærere, men det er vores håb, at nogle af pointerne i dette afsnit også vil finde vej til eleverne, derfor er der et separat afsnit med anbefalinger til elever. Eleverne spiller selv en vigtig rolle i etableringen af et godt fjernundervisningsmiljø for deres hold eller klasse.

Til ledere

Kommunikér tydeligt

Vær tydelig i hvordan I vælger at omsætte politiske retningslinjer til beslutninger, og kommuniker det hurtigt videre til ansatte, elever og forældre. Gør det klart, hvor elever og forældre skal henvende sig, hvis de har spørgsmål under hjemsendelse. Opret evt. en taskforce, der kan besvare spørgsmål.

Lav en drejebog

Lav en drejebog for virtuel undervisning. Den kan f.eks. indeholde vejledninger til lærerne omkring, hvad der forventes af dem i forhold til at være tilgængelig online, ændret forberedelsestid, faste møder mm. Drejebogen kan ligeledes indeholde en beskrivelse af, hvad der forventes af eleverne, f.eks. i forhold til god net-etikette.

Hav medarbejderne på sinde

Vær bevist om at holde kontinuerlig kontakt til underviserne og hav fokus på deres trivsel og arbejdspress. Afsæt tid til sparring.

Giv rum

Skab rum og tid til at lærerne kan mødes til faglige drøftelser og vidensdeling. Lærerne kan derudover have brug for tid til at justere deres undervisningsmateriale. Inddel underviserne i grupper og skemalæg faste møder til sparring og vidensdeling.

Sæt fokus på IT-kompetencer

Prioriter lærernes kompetenceudvikling, så de er rustet til at få det fulde udbytte af de platforme de anvender til undervisningen, og kan håndtere tekniske udfordringer. Sørg for, at underviserne har mulighed for at tilgå manualer og instruktionsvideoer, og at alle ansatte har opdateret IT-udstyr.

Overvej skemaændringer

Sammenhængende forløb giver andre muligheder i den virtuelle undervisning, og færre skift kan skabe mere ro for både lærere og elever. Overvej f.eks. halve eller hele dage med samme fag.

Generelle anbefalinger

Til lærere

Tænk i rammer og struktur

Virtuel undervisning kræver tydelig rammesætning. Hav en klar struktur i undervisningen og tydeliggør de faglige mål. Gør det klart, hvilke materialer eleverne skal arbejde med, hvilke opgaver de skal løse og med hvilke værktøjer. Det handler om at gøre det virtuelle læringsrum overskueligt. Kommuniker klart, hvornår og hvordan I som undervisere kan kontaktes, når der er brug for hjælp.

Skab variation og differentiering

Gør undervisningen varieret med korte sekvenser og aktiver eleverne, f.eks. ved gruppearbejde, små forsøg, podcast eller aktiviteter væk fra skærmen. Giv mulighed for, at nogle opgaver kan løses på forskellige måder. Overvej ligeledes, hvordan undervisningen kan afsluttes, f.eks. med en logbog, præsentation eller evaluering. Optag korte oplæg, hvis der er behov for repetition, eller som forberedelse til timen.

Giv hjælp til skoledagen

Nogle elever bliver udfordret på deres læringsparathed, når de sidder hjemme. Hjælp eleverne ved at lave fælles regler, f.eks. at skal de sidde ved et bord, når de modtager undervisningen, og giv mulighed for, at klassen sammen kan drøfte, hvordan man opretholder en god skoledag.

Inddrag eleverne

Afsæt tid til at eleverne kan komme med deres bud på, hvad god virtuel undervisning er. Diskuter god net-etikette med eleverne og bliv enige om fælles regler i klassen.

Sæt fokus på feedback

Lad eleverne løbende give feedback på undervisningen for at sikre en højere grad af læring og motivation. Vær bevidst om forskellige muligheder for at evaluere og give mundtlig formativ feedback. Giv f.eks. feedback i grupper, optag din feedback, lad eleverne sel-evaluere via screen – cast og brug elev/elev evalueringer.

Vær bevist om relationer

Relationerne og følelsen af samhørighed kan blive udfordret ved virtuel undervisning. Overvej hvordan fællesskabende tiltag kan inddrages i undervisningen f.eks. ved hjælp af peer learning og makkerordninger.

Støt sårbare elever

Hav særligt fokus på de elever, der har udfordringer fagligt eller socialt. Aftal f.eks. i klasseteamet, at I skiftes til at kontakte elever med særlige behov telefonisk eller på den virtuelle platform I bruger.

Brug den fælles faglighed

Prioriter erfaringsudveksling med undervisningekolleger. Brug hinandens gode idéer og planlæg undervisningen sammen, hvor det er muligt. Koordiner skriftlige afleveringer i klasseteamet, så elevernes arbejdspress ikke bliver for stort.

Generelle anbefalinger

Til elever

Prioriter en fast struktur

Marker hvornår skoledagen starter og slutter. Stå op, spis morgenmad, sid klar ved bord, når timen starter. Vælg et sted der er 'skole' (som ikke er din seng). Skab nogle naturlige pauser undervejs i undervisningen/dagen. Afslut f.eks. skoledagen med en gåtur.

Hav styr på teknikken

Sørg for at dit udstyr virker som det skal. Slå dit kamera til, særligt ved gruppearbejde og 1 til 1 møder. Sæt baggrund på i teams for at undgå forstyrrelser.

Vær aktiv

Det kræver aktivitet at lære. Vær med til at skabe et godt læringsrum i klassen ved at melde dig på banen og være aktiv. Undlad at gemme dig bag skærmen.

Spørg om hjælp

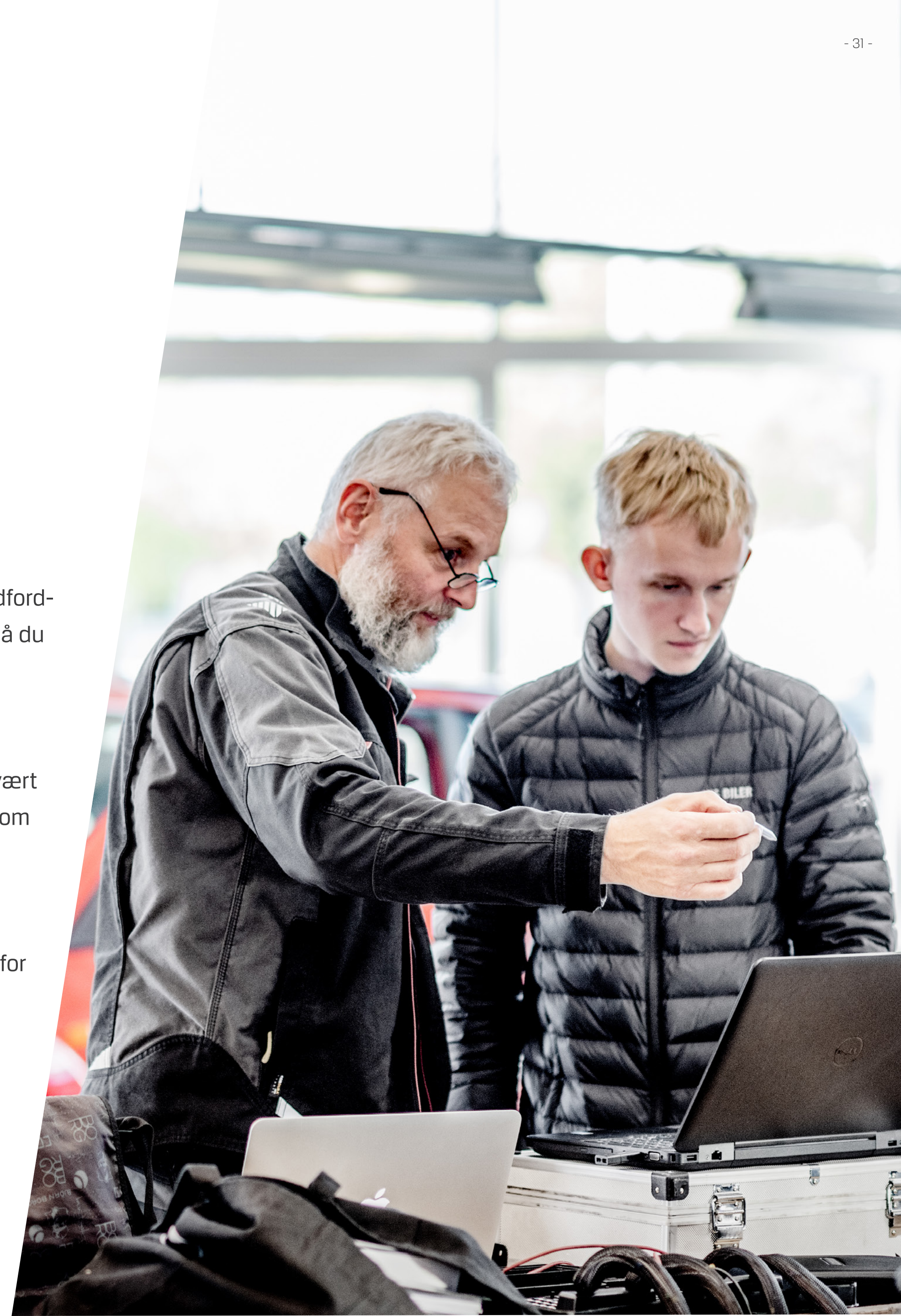
Kontakt skolens vejleder eller din kontaktlærer, hvis du har udfordringer fagligt eller socialt. Giv udtryk for hvordan du har det, så du kan få den hjælp du har behov for og ret til.

Giv tilbagemelding

Giv læreren feedback på den virtuelle undervisning. Det er svært for læreren at have samme føling med virtuel undervisning som med undervisning i et fysisk lokale.

Vær social online

Sørg for at mødes med dine klassekammerater virtuelt uden for undervisningen. Lav f.eks. online frokost- og studiegrupper.

Det gode undervisningsmiljø

– på afstand

DCUM 2021

Tekst

Anne Sindal, Nanna Dyhr og Lea Høxbroe Jeppesen

Redaktion

Christian Rudbeck

Ansvarshavende

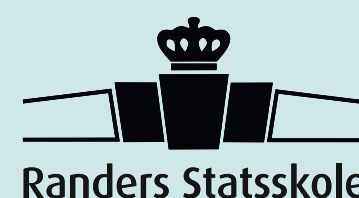
Jannie Moon Lindskov

Grafisk design

Vokseværk – vokseverk.dk

AARHUS
GYMNASIUM

AARHUS
TECH

TAK

... til alle de elever, lærere og ledere, der har bidraget til forarbejdet til dette inspirationsmateriale. Det er jeres lyst til at dele jeres perspektiver, oplevelser og erfaringer med at varetage eller have undervisning på afstand, der har muliggjort, at vi nu står med et materiale, der rummer så mange gode og konkrete metoder og anbefalinger.

dansk
center for
undervisningsmiljø

viden til praksis

dcum.dk